

מעין נאמן

הגליון השבועי בתורתו של מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצוק"ל

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה | נא לא לטלטל בשבתות ברשות הרבים

במחיצתו

מרן ראש הישיבה בשיעור עיון

המוסר לעם ישראל את דברי ה'. בדיוק בהטעמה וברגש רב, קרא מרן זי"ע את העליה כשכל הקהלה עומדים על רגליהם לכבוד התורה ונושא דגלה (עיין במדור הלכה נאמנה של רבי מנחם מאזוז הי"ו). "אם החילונים שלנו היו באים לשמוע עשרת הדברות, אולי היו חוזרים בתשובה" (מדי שבת עמ' 185).

בצהרי חג השבועות מרן זי"ע היה מגיע לבית הכנסת ומצווה לחלק חוברות 'תהלים מחולק', לסיים את התהלים בין כולם כמ"ש הבא"ח שיש ענין לקרוא את ספר התהלים בחג השבועות, כי בו נפטר דוד המלך ע"ה.

לאחר מכן היו מתחילים כולם במנגינה המסורתית: "מגדל עז שם ה'" וגו'. ומרן קורא בנעימה ובמתיקות במנגינה המיוחדת. כל מלה, סוכריה. "במשלי יש הרבה דעת והרבה חכמה. וכל המוסרים כתובים במשלי" (חדר הורתי ח"א עמ' כט). הרב קורא פסוק והתלמידים קוראים פסוק שאחריו. לאחר קריאת ספר משלי, מרן היה בודק ושואל אם הביאו מהישיבה את הגלידות, ומורה לעשות הפסקה קצרה שבה יקיימו התלמידים את החציו לכס. אם כי בשמיעת הפסוקים מפי מרן זי"ע קיימנו כבר בהידור את החציו לכס... המשך בעמוד 6

לפני 3336 שנים זה קרה.

אחר הכנה של קדושה ופרישות במשך שלשה ימים, כולנו עמדנו שם בחרדת קודש. שקט מוחלט שרר בעולם. ואז נשמע הקול, קול ה' בכח, קול ה' בהדר: "אנכי ה' א-לקיך!" ה' עוז לעמו נתן, וזכינו לקבל את תורת השם תמימה משיבת נפש. נעשינו לאומה. וכמו שכותב רס"ג: אין אומתנו אומה אלא בתורתה. מדי שנה אנו חוגגים את היום המאושר שבו קיבלנו תורתו תורת אמת. יום זה, הוא יומו הגדול של מרן זצ"ל. אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא.

חג השבועות במחיצתו של מרן זי"ע הכ"מ היה תענוג עילאי שאין לתארו. מרן עמוד התורה שכל כולו היה בוער כאש לקיים את כל דברי התורה הזאת, להמית עצמו על לימוד התורה בעיון עמוק ובתכלית היגיעה, להוקיר ולכבד עד קצה היכולת את ספרי הקדש, את לומדי התורה ואת לימוד התורה, היה מדבר ביום זה ממעמקי נפשו הטהורה על מעלת התורה ולומדיה. והיה יושב איתנו במשך שעות לקרוא ספר משלי ואזהרות כמנהג רבותינו. ננסה לשרטט מעט טעימות מחג השבועות בצל קדשו של מרן זי"ע.

בליל החג, מרן היה מדבר בנועם שיחו על מנהגי החג ועל מעלת התורה. "יש לתורה כח. התורה מלמדת אותנו איך להתנהג. התורה חוצצת בינינו ובין התאוות" (מתוך דרשת מרן זי"ע ליל שבועות תשפ"ג. מדי שבת עמ' 182 ע"ש).

בקריאת התורה בדרך כלל עלה מרן זי"ע לקריאת עשרת הדיברות. בשנים האחרונות ביקש שיזמרו הפיוט הנפלא "יום מעמד סיני". וכשהתחיל מרן זי"ע קריאת עשרת הדיברות, נדמה בעיני שאני עומד בחרדת קודש בתחתית ההר ושומע את משה רבנו

לוח הפרק היומי כצוואת מרן רבנו הגדול זצוק"ל

שבת ד' סיון	ראשון ה' סיון	שני ו' סיון	שלישי ז' סיון	רביעי ח' סיון	חמישי ט' סיון	שישי י' סיון	שבת י"א סיון
הפרק היומי	שביעית א'	שביעית ב'	שביעית ג'	שביעית ד'	שביעית ה'	שביעית ו'	שביעית ח'
המשנה היומית	אבות ג' ג'	אבות ג' ד'	אבות ג' ה'	אבות ג' ו'	אבות ג' ז'	אבות ג' ח'	אבות ג' ט'

להאזנה לשיעור הפרק היומי היומי מאת הגאון הרב ליאור כהן שליט"א וכן להרשמה למכתבים ולהגדרות השבועיות: 03-510-9999

העלון והלימוד מוקדשים לעילוי נשמת: מאיר בן פלילה | שר חיה בת כאדומה

פרשת השבוע

עמוד 2

דרכי העיון

עמוד 2

חדר הורתי

עמוד 3

נימוק עמו

עמוד 4

מגדולי ישראל

עמוד 4

הלכה נאמנה

עמוד 5

עיון נמרץ

עמוד 5

מבעד לעדשה

עמוד 7

יו"ל ע"י

איגוד הקהילות 'כתר מלוכה'

עורך ראשי

הרב עדיאל כהן

עריכה וביקורת

הרב יוסף אלוני

עיצוב ועימוד

אידישע קאפ | 053-3189546

קרדיט תמונות

בית הרב

לתגובות ומכתבים

n0548477628@gmail.com

לתרומות וכן להפצת העלון

טל' 054-8477628

נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (במדבר ד', ב').

להגביה

רק בשבט לוי נכתבה המילה "נשא". בפרשתנו בבני קהת, ובפרשת נשא בבני גרשון. יש כמה פירושים למילה נשא. השימוש הרגיל במלה "נשא" הוא במובן של הגבהה, נשיאה. אם כן, התורה מצוה להגביה את בני קהת המובחרים שבשבט לוי, לכבד אותם.

כעין זה כתב רבנו ה"אור החיים" הקדוש בתחילת הפרשה הבאה, וזת"ד: שרצה הקב"ה להראות שכבוד חכמים ינחלו, כדי ללמד דעת את העם שיכבדו את לומדי התורה ולקרוא לקדוש ה' מכובד לקדשו בכל דבר שבקדושה, כדרך שמנה את קהת תחילה בעבור משא דבר ה' אשר אתו. ואילו היה נותן הארון לגרשון הבכור, הייתי אומר שבעבור הבכורה מנאו תחילה ולא הייתי תולה החשיבות במשא הארון, על כן מסר הארון אל קהת ומנאו תחילה, ויידעו הכל ליתן כבוד לתורה וללומדיה. ע"כ.

כבוד עם הענוה

שבט לוי הוא כינוי ללומדי התורה. בכל שנות שיעבוד מצרים שבט לוי לא יצא לעבוד. לא מש מלימוד התורה. התורה היא חייו. הרמב"ם כותב שבימינו כל איש אשר מלאו לבו לעבוד את ה' באמת, הרי הוא כשבט לוי (פ"ג מהלכות שמיטה ויובל ה"ג, ע"ש לשונו הזהב). רבנו ה"אור החיים" בא ללמדנו שצריך להגביה את לומדי התורה, לישא אותם על כפינו, לשמור עליהם מכל משמר.

מלבד זאת, יש צורך להגביה את בני התורה כיון שהם מלאים בענוה. אדם שלומד כל ימיו תורה, הוא יודע את גדלותו של ה' יתברך ומרגיש כלפיו עפרא דארעא. גם כלפי גדולי הדורות והפוסקים הוא מרגיש ענוה, כמה גאונות עצומה וצידקות גדולה היתה בהם, לעומתנו הקטנים. על כן ענוותנותו של תלמיד חכם רבה היא. לא לשוא אמרו בגמרא (סוטה דף ה' ע"א), שצריך שתהיה לחכם שמינית שבשמינית של גאווה, כיון שבדרך הטבע אין לו גאווה, ואם כן צריך לומר לו שיקנה מעט גאווה שיידע לכבד את תורתו.

זו דרך האמת, להיות בענוה גמורה, ורק מעט להרים את הראש לשם שמים כדי להמשיך ולזכות את הרבים.

נסים מכוונים...

יש הרבה סיפורי נסים על מרן זצ"ל הכ"מ. שמתי לבי לראות דבר המשותף ביניהם, וראיתי שבין הרבה מהם יש חוט נפלא המקשר.

לא אאריך כאן, אבל אם נבדוק נראה שיש הרבה סיפורים על נסים שלא קרו מיד לאחר ברכתו של מרן זצ"ל, אלא עוד זמן מה לאחר מכן. אביא כאן דוגמא אחת. שמעתי מהנכד היקר רבי בנימין כהן הי"ו, שפעם מרן בירך אדם אחד שהיה נכה ולא יכול ללכת, שה' ישלח דברו וירפאהו. הברכה לא התקיימה מיד לעיני כל, רק לאחר זמן מה, הוא אכן אט אט קם על רגליו והילך כאחד האדם בנס גמור.

מה זה בא ללמד? לפי דעתי הקצרה זה מלמד על ההצטנעות של מרן; מרן לא רצה שישייכו אליו את הנס, לא רצה שישבחו ויפארו וירוממו אותו, לכן יש לומר שבתפלתו כיוון שהדבר יקרה רק לאחר זמן ולא מיד! מרן לא האמין ב'באבות' ודומיהם, מרן האמין בתפלה פשוטה לקב"ה, ולכן לא רצה להראות שהנס מגיע מיד.

רואה ואינו נראה

מרן היה כל הזמן מצטנע ונחבא אל הכלים. אמר פעם ש"נחבא" גי' "מאזוז", "אם הייתי יכול להתחבא מתחת השולחן הזה, הייתי מתחבא". באחת השיחות סיפר מרן על עצמו שהוא בא פעם לכנס מסוים, וישב בפינה כדי שלא ישימו לב אליו. כאשר מארגן הכנס קלט בעיניו את מרן, מיד הזמין אותו לשבת בבמה. מרן התבטא: "הלואי לא ראיתם אותי, הייתי רואה ולא נראה היה טוב... אבל משכו אותי לבוא! אני לא רוצה את זה! יש כאלה שחושבים שאם לא יכתבו לי 'הרב הגאון' זה יהיה פגיעה. ממאי נפשך, אם אני גאון אל תכתבו [כלומר אין צורך לכתוב], ואם אינני גאון זה שקר... אל תכתבו די לשטויות האלה! אין בהם ממש, אין בהם שום תועלת, רק לעשות רעש. 'ואשמע אחרי קול רעש גדול', אחרי - אחרי מותי יכתבו מה שירצו, בחיי לא רוצה את זה, לא רוצה כלום, רוצה לחיות כאדם פשוט!".

קצת אחרי שהלך מאתנו עטרת ראשנו, אנחנו צריכים לשאת את ראשו עלינו, לשים אותו עלינו ככתר. לא בשביל הכבוד שלו, הוא שוא את הכבוד שנאת מות, אלא בשביל שאנחנו נבין איך אנחנו צריכים להתנהג. ה' יזכנו.

איננה עיון. כן החריפות והפלפול ודמויי מילתא למילתא וכו' אינם בכלל העיון, רק התפיסה הנכונה של הדברים ביסודיות ובהירות זהו העיון. ועיין להרמ"א בש"ע (יו"ד סי' רמ"ב סעיף ל' בהגה) שעיקר הרבנות אינו תלוי במי שלימדו הפלפול וכו' רק במי שלימדו פסק ההלכה והעיון והעמידו על האמת והיושר. (והם דברי מהר"י קולון שם, ענף ב'). ע"ש. ובהערה שם כותב מרן זצ"ל: ובוזה יש לפרש כוונת התנא בפרקי אבות (פ"ג משנה י"ז) "אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת" ורצה לומר אם אין חכמת העיון אז אין חריפות, שהחריפות אינה שוה כלום רק להגיע על ידה למעלת העיון. ומאידך אם אין חריפות אז אין עיון, שאז יהיה העיון שטחי וקל ומלא שבושים. והיה שגור בפי מו"ר ר' אליהו אלגזו זצ"ל לכנות הלימוד השטחי "מרחף על פני המים". עד כאן דברי מרן זצ"ל. במקום אחר בספרו של מרן מעתיק את לשונו של רבנו חיים בכרך ז"ל שכתב בזה דברים נמרצים: "הרגל בנך לדקדק בגפ"ת (בגמרא פירש"י תוספות) הדק היטב היטב הדק, בחסר יתיר וחליף במקומו וממקום אחר, וזהו חריפות של אמת שהורגלו והרגילו בו הקדמונים". (שו"ת חוות יאיר סוף סימן קכ"ד). הרי לך במילים קצרות

עיון? לא מה שחשבתם!

בפעם הקודמת הבאנו דוגמא קטנה של "עיון" מפרי עטו של מרן רבנו זצוק"ל כדי לקרב אל השכל מהו עיון. כעת רצינו להעתיק את דברי מרן זצ"ל הכ"מ מהו לא בכלל העיון. פירוש, ישנם מעלות רבות בלימוד תורתנו הקדושה שחשיבות גדולה להם, אבל עדיין חסרים המה את הבריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה להחזיק את המשכן משכן העדות - תורתנו הקדושה, והוא העיון. נעתיק לכם את דברי קודשו (דרכי העיון, מאמר א' אות ד') כי דבש וחלב תחת לשונו:

ויבוא אל עמק...

ראוי להסביר, שאין בכלל העיון לא הבקיאיות ולא החריפות, הבקיאיות היא מדה לעצמה, שברכה מרובה בה ואין לזלזל בחשיבותה כלל, וראה בשו"ת מהר"י קולון (שורש קס"ט ענף ג') שהפלפול אמנם הוא דבר חשוב, אמנם הבקיאיות הוא דבר חשוב וכו'. ע"ש. אך הבקיאיות איננה

שיטת חכמי ספרד

"ויעש כן הלך ערום ויחף" (ישעיה כ', ב'). הרד"ק שם כותב: הדבר הזה אין לפרשו כמשמעו, שצוה האל את הנביא שילך ערום ויחף חלילה וכו', אלא הכל במראה הנבואה וכו'. ע"ש. וכי בשביל אות [סימן] על מצרים, ילך כך?! זו השיטה של חכמי ספרד, לפרש מקרא כגון זה בהסבר שלא כפשט, אלא בדבר שמתקבל על הדעת. הרב עובדיה ב'מאור ישראל' פסחים (דף פ"ז ע"ב ד"ה ודע). בסיפור של המשיח שה' אומר להושע "קח לך אשת זנונים" וגו' (הושע א', ב'), ע"ש) מביא כמה ראשונים כמו הרמב"ם ב'מורה נבוכים' וכן ה'אבן עזרא' והרד"ק ועוד, שאין לפרש כפשטן של דברים. ואילו הגמרא שם מפרשת כפשטו של מקרא. והביא את הגרי"ח בספר 'בן יהוידע' שכתב כרד"ק, שכל זה היה בחלום ובמראה נבואה ולא בפועל, וזה פירוש מוכרח. וכשאתה מדבר לעמי הארץ תסביר להם כך. ע"ש. ומעיר עליו שכיון שחז"ל פירשו כפשטו, מה לנו להתחכם? וכו'. ע"כ. אבל אם תאמר דבר כזה להמוני העם, יגידו כל אחד לעצמו: "וכי אני צדיק יותר מהנביא הושע?! וכל אחד יקח אשה כזאת ח"ו... לכן יש דברים שאין לפרשם יותר מדי. נניח שהראשונים חולקים על חז"ל מה עשה הושע הנביא, אפשר לעשות זאת כי זו לא הלכה, אלא מאי דהוה, הוה. היה להם שכל ישר - פשטות ושכל ישר. (ב' סיון תשע"ט)

13 גמלים!?

על הגמרא בקידושין דף נ"ב (ע"א) שרבי יוחנן כיוון לדעתו של רב, שגָזַל בידו של הגנב אינו נחשב ממונו, והיה שמח על זה. אמר מרן: רב היה מבוגר מרבי יוחנן ומשמואל, ורבי יוחנן היה אומר עליו: אית לנו רב בבבל. היה כותב לו "קדם רבותינו שבבבל", אחר כך כשנפטר רב, אז

כי העיון אינו בקיאות וגם אינו חריפות.

"העיון" על רגל אחת!

במקום אחר מביא מרן זצ"ל לשון מרן ר' כלפון משה הכהן זצ"ל (בהקדמתו לספר ישיב משה) שהגדיר מהו עיון? והוא "ההבנה, להבין בצדק ובקלות כל דבר עמוק וסתום, גם כולל הוא כח התופס, להיות משתמש בכח זכרונו, להגיד בעל פה בקלות את אשר שמע או קרא בלתי כל מעצור, גם כי יהיה הענין מצד עצמו סובל אריכות ועומק." [ומרחיב מרן:] בקיצור: הבנה ישרה ותפיסה בהירה. בתנוס ובג'רבא עסקו לעתים בלימודם בפלפול, על מנת לחדד את השכל, אך תמיד הבחינו בין פשט לפלפול, בין הבנה ישרה לחידוד, בין אמת לחריפות, בין העמקה לרדת לסוף דעת המחבר ובין הכנסת כוונות ופלפולים שלא עלו על לבו. יש כאלה המתעצמים בקושיא גדולה, ובמוצאם תירוץ מחודד וחריף חושבים שהגיעו לאמיתתה של תורה. אך מי שלמד "עיון" מרגיש בתוככי לבו שהאמת מהם והלאה. והוא מתייגע למצוא את הבאור הנכון והפשט. על הראשונים נאמר: "לפום חורפא שבשתא" (ב"מ צ"ו:), ועל האחרון נאמר: "האמת יורה דרכו". וכידוע אין פוסקים

רבי יוחנן אמר, חבל, והתחיל לכתוב "קדם חברינו שבבבל" והתכוון על שמואל, כלומר אנחנו חברים. שמואל ראה זאת אמר: ככה הוא כותב לי? וכי אני לא רבו?! אני אראה לו שאני רבו. שלח לו חשבון עיבור של ששים שנה! אמר רבי יוחנן: השתא חושבנא בעלמא הוא דידע. לכן מה עשה שמואל? שלח לו תליסר גמלי ספקי טריפתא - 13 גמלים של ספיקות טרפויות. כלל שם את ה'פרי חדש' וה'תבואות שורי' ו'לבושי שרד'... כל הספרים של הטרפויות. כשקבל את זה רבי יוחנן אמר: אז עכשיו יש לי רב, אני צריך ללכת לראות את פניו. אבל אמר לפני כן אבדוק מה אתו? איך אני יודע מה שלומו, אם הוא חי או מת? לכן לקח תינוק אחד ושאלו: מה למדתם היום? ענה לו: למדנו בשמואל א' (כ"ח, ג') "ושמואל מת". שמע את זה רבי יוחנן והבין, ולא הלך לקבל את פניו. אבל הגמרא אומרת: ולא היא. שמואל היה חי, אבל כדי שלא להטריח את רבי יוחנן כבר מבוגר - למה יטרח סתם, אפשר במכתבים - אז מהשמים עשו לו ככה (חולין דף צ"ה ע"ב). הסיפורים האלה של הגמרא מחיים את הסוגיא, אתה יודע מי זה רב, מי זה שמואל, מי זה רבי יוחנן. ולא תהיה הסוגיא מרחפת על פני המים. (ט"ו שבט תשפ"ב)

יסוד בריא

לבחור שרצה לומר בחידושו שרב ששת דס"ל פירי עבדי חליפין (ב"מ דף מ"ו - מ"ז), סובר כרבי מאיר שמעשר שני הוי ממון גבוה, אמר מרן: יש ספר מלא הרועים. ראיתי אותו בבית כנסת מיוחד. על כל שיטה בגמרא אומר רבי יוחנן יסבור כך ורב ששת יסבור כך וכו'. לפעמים מגמרות מפורשות, לפעמים מוכיח ממקומות שמשמע מהם. נפקא מינה, שהיתה להם שיטה בזמנו, אחרי שנחרבה ישיבת 'וולוז'ין' בשנת תרנ"ב, בא רבי רפאל שפירא והקים שיטת לימוד שנקראה 'לשיטתו' (מזכיר אותו הרב זווין ב'אישים ושיטות'^[1] ערך רבי חיים עוזר אות ד'), והרב 'מלא הרועים' קדם לו, חי לפני מאתים שנה בערך, וזו גם היתה דרכו. כל סברא בגמרא יגיד לך מי מהתנאים או מהאמוראים שהולך בשיטה זו. וסיים מרן: כשתעשה חידוש תבנה אותו על יסוד בריא. (ב' סיון תשע"ט)

ניתן להשיג את סדרת "חדר הורתי" בטל' 058-3241518

הלכה למעשה ע"פ חריפות ופלפולים, רק על יסוד הבנת הפשט והאמת. עכ"ל הרב זצ"ל.

"חריפות של אמת"

דוגמא מענינת מביא מרן זצ"ל מהי "חריפות של אמת" (כפי שהגדיר החוות יאיר ז"ל), והיא מדברי הרשב"א שחידש הלכה אחת מכח דיוק הלשון (הובאה בב"י יו"ד סימן מ"ג, ופסקה מרן בש"ע שם ס"ד) לגבי טחול שניקב ונשאר בו כעובי דינר זהב כשר, וכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך: עובי דינר זהב לא נתבאר כמה, והולכים בו לחומרא, ומ"מ יש לנו לומר דכל שניקב עד מחציתו כשרה, דהא נשתייר קאמר". כלומר: לשון נשתייר מוכיח שנשאר פחות מחציו, וא"כ כל שנשאר בו חציו בודאי יש בו כעובי דינר זהב. [בהערה מוסיף מרן זצ"ל כי נראה דדוקא בלשון חכמים אבל בלשון מקרא מצינו לשון נשתייר גם במחצה על מחצה כמו ואת שמות הששה הנותרים (שמות כ"ח יו"ד), ועוד דוגמאות].

בפעם הבאה נביא את כללי העיון כפי שכתבם מרן זצ"ל בראש ספרו הקדוש "דרכי העיון".

בס"ד כל שבוע במדור זה נבאר הלכה או הנהגה אחת מדרכיו של מרן זצוק"ל, כי לכל מעשיו היו מקורות נאמנים, נאמ"ן הוא ונאמנים דבריו וטעמו ונימוקו עמו, באם הנכם רוצים שנתייחס במדור זה לשאלה שמעניינת אתכם, שילחו למערכת העלון ובעז"ה ובל"ג בעלונים הבאים נתייחס לזה.

אשר אין חליפות למו

"אשר אין חליפות למו" זה סימן ש"ולא יראו א-לקים" ח"ו, כך המליצו דורשי רשומות על מי שלא מתעטף בחליפה בתפלת שחרית. ולא היא. כי מנהג רבותינו וכך הונהג בישיבתנו תכב"ץ שאין צריך ללבוש חליפה בתפלת שחרית, ואדרבא עדיף שלא! ואמרתי אבוא ואבאר יסוד ושורש המנהג ע"פ דברי הפוסקים שמהם אנו חיים.

הנה המקור להתעטף בכובע וחליפה בכל התפילות, הוא מדברי הרמב"ם (פ"ה מהלכות תפלה ה"ה) שכתב וז"ל: תיקון המלבושים כיצד מתקן מלבושיו תחלה ומציין עצמו ומהדר, שנאמר השתחוו לה' בהדרת קודש וכו', דרך כל החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהן עטופים. ומרן בכסף משנה כתב שלמד הרמב"ם כן מהגמ' בשבת (דף י" ע"א) דאיתא שם אמר רב אשי חזינא לרב כהנא כי איכא שלמא, לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי אמר הכון לקראת א-לקיך ישראל, ופסק כן בשלחן ערוך (סי' צ"א סעיף ו'), ועטיפה היא בבגד עליון, וזה הכובע וחליפה בזמננו. אלא שכל זה בשאר התפלות שאין מתעטפים בטלית, אבל בתפלת שחרית שאנחנו עטופים בטלית אין צורך להתעטף גם בחליפה, והמקור לכך הוא מדברי רבנו מנוח שפירש דברי הרמב"ם עטופים, בטליתם. ואף שאין כוונתו שדווקא בטלית ולא בבגד עליון אחר, מ"מ שמעין מדבריו שאם יש טלית די בזה. וכן כתב רבנו יצחק פלאגיי בספרו יפה ללב (סי' צ"א ס"ק ו'), ודייק כן מדברי הרמב"ם גופיה שכתב (פ"ג מהלכות ציצית ה"א) וז"ל: לעולם ישתדל אדם להיות עטוף בכסות המחוייבת בציצית כדי שיקיים מצוה זו, ובשעת התפלה צריך להזהר ביותר, גנאי גדול הוא לתלמידי חכמים שיתפללו והם אינם עטופים. עכ"ל. ומדבריו יוצא שעיקר העיטוף בתפלה הוא בטלית.

ואל תאמר סוף סוף יש ענין להתעטף גם בחליפה על אף שאין צורך, ומדוע שלא נעשה כן ממדת חסידות. והאמת שאם היו מתעטפים בחליפה כצורתה הרגילה, אין הכי נמי (ולכן בשבת גם מרן רבנו הגדול זיע"א היה עטוף בחליפה), ויש בזה כבוד לתפלה. אבל כיון שהשרוולים צרים וכדי להניח תפלין מורידים השרוול ומשאירים אותו תלוי, אין זה צורת עמידה לפני מלך, ובא לתקן ונמצא מקלקל, וכבר הרב כה"ח (סי' צ"א אות כ"ו) העיר בזה, וכתב וז"ל: ועל כן במקום שמלבוש העליון שלהם מקום הזרועות הם צרים, וצריך לחלצם מפני לבישת התפלין, צריך לחזור וללבשם אחר כך, כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל יד חולצת ויד לובשת, או יעשה להם קרסים כדי שלא יצטרך לחולצם ולחזור ללבשם, אלא יתיר הקרסים. עכ"ל. והפתרונות שנתן אינם מעשיים היום, שאם יחזור ויכניס השרוול שוב, יכול להיות שיזוז התפלין ממקומם, ולעשות רוכסן לאורך השרוול נראה מוזר מאד, ועל כן כיון שאין כ"כ צורך להתעטף בחליפה, ומאידך מי שמתעטף בה אינו מתעטף כראוי כעומד לפני מלך, לכן הנכון להתעטף בטלית לבד. וכבר התבאר ענין זה בדברי מרן זצוק"ל בספריו הבהירים, שו"ת בית נאמן ח"א סי' ט', מקור נאמן ח"א סי' ק"כ. ע"ש. וראה גם באורך בשו"ת הלכה למשה (בסיר ח"ב סי' ו') ובדברי מרן שם בסוף הסימן.

מוה"ר הרה"ג רבי חיים חורי זצ"ל

(נולד בג'רבה תרמ"ה, נפטר בא"י כ"ה באייר תשי"ז)

העיר "גאבס" בדרום תוניסיה ידועה מתקופת הגאונים לפני כאלף ומאתים ושנה, שכן מעיד רב האי גאון בתשובותיו על ר' אברהם קאבסי שחי בשנת אלף וק"מ לשטרות (היא שנת ד' תקפ"ט ליצירה), שהיה בקיא בשיחת דקלים כרבן יוחנן בן זכאי בשעתו, ומדור לדור עמדו בה חכמים וגאונים. הכי נכבד גדול הדור האחרון, צדיק יסוד עולם כמה"ר רבי חיים חורי זצ"ל. שהיה פה "מפיק מרגליות" - יודע להוציא כסף מיד העשירים לטובת העניים. ובראש ובראשונה היה עושה "מי שבירך" לעצמו ומתנדב סכום הגון, ואז כל העשירים מתביישים ונותנים סכומים חשובים. והמליצו על זה את הגמרא בפסחים (דף ל"א ע"א) "מוציאין מזה ונותנים לזה, מדרבי נתן". אם "הרבי" נתן - אז מוציאין מזה ונותנים לזה, מוציאים מן העשירים ונותנים לעניים... דרכו של רבנו ז"ל ללמד תמיד סניגוריא על עם ישראל (היה בקי בספרי החסידות ותולדות החסידות מהבעש"ט עד ימינו). פעם בליל יוה"כ"פ כשנמכר "ספר כל נדרי" בסכום גבוה, פתח פיו ואמר: ריבוננו של עולם!

תראה בניך על מה מתחרים בסכומים, לא על נדל"ן, לא על כסף וזהב, לא על כבוד ומשרה, רק להוליך ספר-תורה שלך מההיכל אל התיבה ולומר "כל נדרי ושהחינו". אכן מגיע לעם ישראל שתכתבם ותחתמם לשנה טובה...

תפילתו היתה כמונה מרגליות כבן המתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו, ונגינתו עריבה לאוזן. "כנועם שיח" (בגימטריא ר' חיים חורי) סוד שרפי קדש, והיה מלומד בנסים כידוע ומפורסם. הרב חי שבעים ושנים (תרמ"ה-תשי"ז), ומנוחתו כבוד בבאר שבע. ביום פטירתו באים לציונו למעלה ממאה אלף איש. ונסים רבים מסופרים עליו בחייו ואחר מותו, זכותו יגן עלינו אמן. (מגדולי ישראל חלק ב' בערכו)

מהלכות ומנהגי חג שבועות

- א. ליל חג השבועות יושבים כל הלילה ועוסקים בתורה. ויכוין שיהיה לו לתיקון כרת, וזה מכפר לאדם אם נכשל בחמץ בפסח או כרת אחר חלילה. וכשמתחילים את הלימוד לא יאכל שום דבר רק קפה ותה בלבד (השיעור ח"א עמ' רמט-רנ. לב נאמן עמ' 73).
- ב. יש להתפלל בהנץ החמה ולא להקדים. ואפשר למכור העליות או לומר איזו תפילה בזמן הפנוי שיש בין עלות השחר לתחילת התפלה. "וכי ישבנו כל הלילה ולמדנו, בשביל להתפלל בדיעבד?!" (השיעור ח"א עמ' רסט).
- ג. בקריאת עשרת הדיברות נוהגים להעלות רב המקום או חכם שבקהל ועומדים על רגליהם מתחילת העליה. ומ"מ מעיקר הדין אפשר לעמוד גם אם לא עלה תלמיד חכם, ועומדים מתחילת העליה (שם עמ' רס). וכן הנהיג מרן בביהכ"ס שלו.

ד. ה'בן איש חי' כותב לקרא תהלים בחג השבועות, שבו נפטר דוד המלך ע"ה. אבל כיון שיש לנו לקרוא ספר משלי ואזהרות, אנחנו מחלקים את התהלים לפני קריאת משלי, ומסיימים אותו בין כולם. (שם עמ' רעו)

ה. נוהגים לקרא ביום חג השבועות ספר משלי. וכן אזהרות לרבי יצחק בר ראובן ואזהרות לרבי שלמה אבן גבירול. ואם יש זמן קוראים גם מגילת רות [ואם אין זמן סומכים על מה שקראנוה בתיקון הלילה]. (שם)

ו. כדאי שכל אחד יארגן קריאת אזהרות בבית הכנסת שלו, ומי שזוכר את המנגינות הוא יקרא, וכולם ילמדו את זה, כי חשוב מאד ללמוד את זה. "צוף דבש אמרי נעם מתוק לנפש ומרפא לעצם". (שם עמ' רעט)

עיון נמרץ

מאת
הרב אוריה נחום

דוגמאות ללשון קצרה וההסברים לה

פעמים דרך התורה והגמרא לדבר בלשון הפוכה כדי לקצר בהמשך הדברים או בשגרת הלשון, ומביא לכך מרן זצ"ל הכ"מ כמה דוגמאות; א. בפסוק: "אריק חרבי" תורישמו ידי (שמות טו, ט) לכאורה יש לומר אריק את הנדן מן חרבי שהרי את הנדן הוא מוריק ולא את החרב, כלומר שנעשה הנדן ריק מן החרב שהיתה בו, ואין החרב נעשית ריקה מן הנדן, אלא שקיצר הכתוב. וכמו שפירש רש"י שם.

ב. ובמשנה ריש פסחים איתא "בודקין את החמץ" ולכאורה היה לו לומר "בודקין את הבית" שהרי חמץ אין צריך לבדוק אלא לשרוף... אלא שאם היה נוקט בודקין את הבית היה צריך להאריך ולומר "בודקין את הבית ואת החצירות ואת הגנות מן החמץ..." לכן נקט נפשיה בקצירי וכתב בודקין את החמץ (והכוונה מן החמץ).

ג. וכן ראינו במסכת סוטה (פ"ה מ"ב) "אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי" שהכוונה מי יגלה עיניך מן העפר.

מאיר עיני חכמים

מאת
הרב דוד נחום הלוי

חג השבועות

א. מספר לחנים הלחין מרן הכ"מ לכמה מפיוטי ספרד (עיין קובץ מאמרים ח"א עמ' רצט. ועוד). גם את הלחן של הפתיחה לאזהרות רבי יצחק בר ראובן, הפיוט "יום זה הוריד", הלחין מרן בעצמו, כמ"ש ביומנו "לב נאמן" (עמ' 74): בשנת תשכ"ב בדרך לישיבה של הרב פינסון, עלה במוחי לחן לשיר "יום זה הוריד" הפותח את אזהרות רבי יצחק בר ראובן, ובלחן זה שרים עד היום בישיבה. ומסיים מרן: כשהמילים מפוצצות, הלחן מתרוגן ועולה מאליו!

ב. מרן ממשיך שם בענייני מאכלי חלב בשבועות, ומספר אגב, מדוע הוא אינו שותה חלב ומוצרו מילדות, וכה דבריו: כשאמא ע"ה היתה

בהריון, שמעה מאיזו שכנה שבעלה אינו יכול אפילו להריח את ריח החלב. והיא התפלאה מזה מאד, איך אפשר שיש אדם שאינו שותה חלב?! וזה פעל עליה בחזוק, עד כדי כך שילדה בן שאינו שותה חלב... ג. באזהרות לרבי שלמה אבן גבירול (מצוות עשה בית רביע) הוא אומר כך: "ואזכיר מצוות עשה וכו' ועל פשעי יכסה מגלה נסתרים". לבד מהפירוש הפשטי שמסביר מרן רבי שאול הכהן בספרו נתיב מצוותך על פשר פשעים אלו, מרן רה"י (שם הערה 2) מציע פירוש מקורי, שאולי הכוונה על מה שדרך בן גבירול לשנות בניקוד כדי שיסתדר עם המשקל. ור"ל שמי שיגלה שהמשקל אינו נכון, ישתוק ולא יגלה פשעי דוק

הבא את תורת רבנו לעוד יהודי

לתרומות והנצחות צור קשר בטל' 054-8477628

רבי יצחק בר ראובן ורבי שלמה אבן גבירול חייו בתקופת הרי"ף ורבי יוסף אבן מיגאש

מרן החיד"א בשם הגדולים מערכת ספרים (ערך אזהרות) הביא בשם ספר קורא הדורות, שהרמב"ם כתב על אזהרות ר' יצחק בר ראובן ור' שלמה אבן גבירול, כי מחבריהם היו משוררים ולא רבנים. והעיר עליו החיד"א כי ריב"ר אלברג'לוני היה רב מובהק ולא כיוון עליו הרמב"ם. ע"ש. אכן בראותנו בעיון בספר נתיב מצותיך נראה שר"ש בן גבירול עשה מלאכתו באמונה במנין המצוות, ולא נעדרה אצלו מצוה אחת, ולמרות שהלך בשיטת בה"ג הנה אין עליו בזה כל תלונה, ואילו אזהרות ריב"ר כמה כרוכרין כרכר בהם ר' שאול זצ"ל עד שהביא השערה רחוקה שחסר לנו אלפא-ביתא שלמה מאזהרות ריב"ר (נתיב מצוותיך דף כ"ד ע"א). ועל זה יכון הפסוק וחכמת המסכן בזויה, כי בן גבירול שלא נתפרסם כרב מובהק, היה גדול בחכמה ככל חכמי ספרד בימיהם, וכידוע שגם מספר הכוזרי לר' יהודה הלוי המשורר לומדים כמה הלכתא גברותא. והרה"ג מנחם די לונזאנו זצ"ל בספר שתי ידות (הובא בלחם הביכורים דף מ"ה ע"א) כתב על המשיגים על בן גבירול "כי מה ידעו ולא ידעו, הבינו ולא עמו הוא" (מגדולי ישראל ח"א ע' שלי"א).

ר' שלמה אבן גבירול חי עשרים ותשע שנים בלבד, אבל לא קם כמוהו בשירה. והוא כתב אזהרות לחג שבועות. והרשב"ץ (שחי כארבע מאות שנה אחריו) מעיר עליו (בספרו זוהר הרקיע), וספרו הגיע לידי הרוגאצ'ובר שמפורסם בגאונות שלו, והוא כועס על הרשב"ץ וכותב עליו: מה אתה רוצה מהמשורר הגאוני הזה? אתה לא הבנת אותו! (ספר השיעור ח"א עמוד תצ"ד הערה 22). זכותם תגן על הזוכים לקרוא אזהרות בחג השבועות אמן.

א. ביו"ט אין קוראים חוק לישראל, וביום למחרת משלימים פסוקי התנ"ך של אתמול שלא קראנו ואז ממשיכים לקרוא על הסדר.
ב. אף אחינו התימנים יברכו על הדלקת נר של יום טוב. כיון שכן נהגו בא"י ובכל העולם כדעת הפוסקים לברך וכמו שפסק מרן בש"ע (סי' תקי"ד). [ואין לומר אילו ראה מרן דעת ראשונים אחרים שלא לברך היה אומר סב"ל, שאין אומרים סב"ל נגד המנהג הקבוע מדורי דורות]. ואף הרוצים להחזיק במנהגם יחזיקו בצנעא בבתיהם ובחומותם. האמת והשלום אהבו. (שו"ת בית נאמן ח"ג סי' פא)

ג. אין מברכים ברכת שהחיינו בהדלקת נרות של יום טוב, כיון שעתידיים לשמוע אותה בקידוש. (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' תרב)
ד. מותר לצלות ביו"ט ע"ג מנגל ואין לחוש בזה, כיון שאיננו מתכוין לכבות כלל ואיננו מכבה. רק כאשר ירים ידו להניף על הגחלים וגברה האש וכאשר יניח ידו חוזרת ועוממת, ואדרבה הוא מתכוין להבעיר ולא לכבות, לכן אין בזה חשש איסור כלל, ויאכלו ענוים וישבעו. (שו"ת בית נאמן ח"ג סי' פ).
ה. אשה שאכלה מאכלי בשר אף שעוד לא עברו לה שש שעות מאכילתה, יכולה להכין ולבשל מאכלי חלב לאחרים. וכ"ש לבשל חלב או דייסא לחינוק שאין להחמיר בזה כלל. (שו"ת בית נאמן ח"ג סי' פב)

הופיע!!!

חדר הזרתי

מתוך דברי קדשו מלפני ולפנים – השיעור היומי בעיון.

"והעמידו תלמידים הרבה"
הדרך אותה סלל מרן זצוק"ל באומנות האהבה, להרחיק בתלמידים את שיטתו ודרכו – פרוסה לפניך בספר זה.

"ראינו פניו מאירים, בערת מסירת השיעורים"

- רשות בתורת העיון
- מערכות מהשיעור היומי בעיון
- בנושאים: חנוך, לימוד תלמידים, קשר רב ותלמיד, ועוד.

עם הוצאת סדר ראש הישיבה רבי מאיר מאזוז זצוק"ל

בניית והקדמה בישיבת החסידים נדירות.

בחסות תחנות נדירות

"כל תלמיד אני רואה אותו כצו עולם צלא"

יזמן הנאמן הנאמן רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

אשכנז למסכת חיים טפילאה סוערת ויצאת חופן הנפרשת על פני עשרות שנים הוציאה ימים וארצות – מערך הבירה תנועה עד לבנו ביקן. מראשות תשיבת הכבוד עד לכסא הראשים.

מספר טזארים ימי ילדותו המלבבים כגל אביו הנחיל, הרצח המוחרי של אביו, עלייתו לארץ, הקמת הישיבה, מאבקו העיקש בארץ החיים, ועוד.

מסע חייו המרתק כפי שתיעד בכתב ידו

מספר טזארים ימי ילדותו המלבבים כגל אביו הנחיל, הרצח המוחרי של אביו, עלייתו לארץ, הקמת הישיבה, מאבקו העיקש בארץ החיים, ועוד.

מספר **לב נאמן**

מסע חייו המרתק כפי שתיעד בכתב ידו

ארים נסי

בבא מציעא ח"ב

הספר הראשון שיצא מאשר השאר אחריו בזכה מרן ראש הישיבה נאמן ישראל

רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

כרך זה המכיל 600 עמודים בא המספר ל"ארים נסי" על כבא מציעא ח"א שיצא בדין מרן המבחר, והוא כולל חידושים שפיק שליש עד סוף המסכת. ספר זה הונח על ידי מרן זצוק"ל בשנת הארבעים לדורו.

חידושים בעומק העיון לצד השירות קצרות, ביאורים בפשט לצד הנחות קולעות.

מקום המספר מופיע "קטורים הללים" - מציאות כללים מסוימים שרחבת ארץ מרובות חנוך הספר, אשר ביושבים תתיישבה קישות רבות.

בשורה טובה לטובי תורה

050-4158565

כסיעתא דשמיא יצא לאור ספר

"הרועה הנאמן"

סיפורים • עובדות • הנהגות על מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ניתן להשיג בחנות הישיבה
052.7194335 • 054.8440748

הרועה הנאמן

סיפורים ועובדות על מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

054.8402857 אשקלון - 054.3233890 נתיבות - 054.8553959 'לחאי' - 058.3241518 ראשי - 055.679148 פת - 055.6843623 טבריה - 053.4161183 חולון - 02.6741788 בית שמש וירושלים - 054.3914641 ירושלים

"כהימס דונג מפני אש"

במזמור של חג שבועות נאמר: "כהנדוף עשן תנדוף, כהימס דונג מפני אש, יאבדו רשעים מפני אלקים" (תהלים סח, ג). הפסוק הזה נתקיים בימינו כאשר עיראק הכינו את הכור האטומי, ראש הממשלה אז מנחם בגין, שהיה אדם הגון וישר (לא ממש שומר שבת, היה שומע חדשות בשבת, חשב שזה פיקוח נפש לכן שמע חדשות) הגיע לשני חכמים להתייעץ אתם איך לפוצץ את הכור של עיראק. הלך (נדמה לי) לאדמו"ר מבלז ולבבא סאלי, ואמר להם שהוא רוצה לשלוח חיילים בערב שבועות שיפוצצו את הכור של עיראק. הבבא סאלי אמר לו: תחכה עוד שעתיים, עכשיו כל האנשים ישנים ומתכוננים לחג השבועות, תשלח את החיילים עוד שעתיים כאשר כולם יושבים ולומדים, ובזכות הלימוד שלהם תהיה לכם הצלחה. המקורבים שלו אמרו לו: תשלח חיילים עכשיו, אל תתעכב. אבל הוא שמע לבבא סאלי.

בתחילת הלילה הוא שלח מטוס עם חיילים, הם טסים וטסים, והם טסו נמוך מאד, סמוך לקרקע, וכשהגיעו למקום של הכור הפציצו אותו וחזרו. העיראקים קמו בבוקר וראו שהפציצו להם את הכור, התפלאו: מי עשה את זה? ידוע מי עשה את זה... ישראל עשו את זה. והדבר הזה רמוז במזמור של חג השבועות, מי שקבע לומר את המזמור הזה בשבועות, לא ידע את הדבר הזה, הוא קבע אותו כי מדובר בו על מתן תורה, אבל לפני 41 שנה הבנו את זה, "כהנדוף עשן תנדוף כהימס דונג מפני אש - דונג זה שעוה, כמו שהשעוה נמסה מפני האש - יאבדו רשעים מפני אלקים". פעם בגין עבר ברחובות ירושלים וראה ילדים משחקים ושמחים, אמר: את הילדים האלה רוצים להרוג?! מה הם עשו?! וברוך ה' פוצצו להם את הכור.

לאחר תפלת מנחה של יום טוב, התחילו בקריאת האזהרות לר' יצחק בר ראובן. האזהרות מתחילות בקטע "יום זה הוריד לכן שריד", שאותו קוראים בלחן המרגש שהלחין מרן זי"ע בשנת תשכ"ב. "כשהמלים מפוצצות, הלחן מתרונן ועולה מאליו" (ע"י במדור מאיר עיני חכמים לרבי דוד נחום הלוי הי"ו). ואז מתחילים את האזהרות. תענוג עילאי היה זה לשמוע את מרן קורא בית מהאזהרות. לפעמים, כשעלה חידוש ברעיונו, היינו זוכים לשמוע דברי א-לקים חיים שנבעו ממוחו הטהור. מדי פעם, כשעשה אחד הבחורים טעות בניקוד או בניגון, היה מרן מעמידו על הדיוק והאמת. אי אפשר במלים יבשות ובקולמוס דומם להעביר את הרגשות המרוממים שחשנו שם. גן עדן בחיים. "מי שלא טעם אותם, לא ראה טעם שירה מימיו!" (השיעור ח"א עמ' רעו). "מי שלא טעם את טעם השירה הזאת, לא ראה חכמה מימיו" (שם עמ' רעו). "לקרוא ולטעום את האזהרות. תענוג לקרוא את זה. צוף דבש אמרי נעם מתוק לנפש ומרפא לעצם" (שם עמ' רעט).

לאחר קריאת משלי אזהרות ולפעמים גם רות, היינו זוכים [לא בכל השנים] לשמוע שיחה חוצבת להבות אש ממרן זי"ע על מעלת לימוד התורה. ללא ווארטים מפוצצים או פלפולים אדירים, אבל במלים פשוטות וברורות, מתוך לב נאמן הספוג באהבה עצומה לתורה ולומדיה, הבושר כאש לכבודה, והחרד על תג ותג שבה, החדיר בנו מרן זי"ע את חשיבות התורה, את מעלת לומדיה, את כח התורה, את מתיקותה ועריבותה, את עליונותה מעל כל השרים ומעל כל כסף וזהב, את יחודיותה, ואת היותה כוללת כל הטובות שבעולם. "תלמדו תורה באהבה ובחיבה, בשמחה ובהתלהבות. תלמדו ותטעמו כל טעם של תורה" (חדר הורתי ח"א עמ' לג). "התורה מתוקה בלי שיעור, ארוכה מני ים, כמה שתלמד לא תשבע. יש בה עומקים וחוכמות בלי סוף כפשוטו, ותמיד יש בה חידושים ואתה מחדש ושמח בה. ויש כאלה טוענים 'אין לי חשק' וזה מפני שלא טעמו את מתיקות התורה, כי ברגע שיטעמו ממילא יהיה להם חשק. וכמו שאין צריך לשכנע ילד לאכול ממתק, ותמיד יש לו רצון וחשק לעוד סוכריה, ככה התורה ויותר מזה. וזה אושר ומתיקות שלא תמצא בשום חכמה אחרת" (שם עמ' עג). מתוך דרשת מרן זי"ע (ביום שבועות תשע"ח). אשרי און שמעה כל אלה!

מי יתנני כירחי קדם, בהלו נרו עלי ראשי. נשתדל לפחות להמשיך את מורשתו ולהעביר לדורות הבאים את המנהגים ואת המנגינות, ואת מעלת התורה ולומדיה. שנוכה לקבל את התורה באמת בחג השבועות הבא עלינו לטובה, מתוך שמחה נחת ושלוח.

מקבץ תמונות
מעצרות השלושים
למון ראש הישיבה
רבנו הגדול זצוק"ל

מבצע לעיד ששה

